

Zasada 5: POMAGA UWIERZYĆ W SIEBIE, TWORZY DOBRY KLIMAT

"Szkoła z klasą pomaga uczniom uwierzyć w siebie. Panuje w niej życzliwa, pełna wzajemnego szacunku atmosfera"

Zadanie 5 B: Każdego można za coś pochwalić

Wychowawcy we współpracy z innymi nauczycielami uczącymi ich klasę szukają mocnych stron każdego (!) ze swoich uczniów. Nauczyciele starają się docenić ich wysiłki, osiągnięcia, cechy charakteru. Dostrzegają nawet pojedyncze pozytywne zachowania uczniów, którzy nie cieszyli się dobrą opinią. Powstaje zestawienie "Mocne strony naszych uczniów". Równocześnie na lekcjach wychowawczych uczniowie zachęceni przez wychowawców odpowiadają na to samo pytanie, wypełniając kartę "Nasze mocne strony". Nauczyciele prowadzą pracę dydaktyczną i wychowawczą, uwzględniając mocne strony uczniów.

1. Dlaczego wybraliśmy to zadanie?

Wybór tego zadania był wspólnie przemyślaną i przedyskutowaną decyzją naszego zespołu ze względu na wagę problemu. Zdajemy sobie sprawę, że zrealizowanie tego zadania w każdej klasie według przygotowanych przez nas scenariuszy zajęć pozwoli wychowawcom i całemu zespołowi nauczycieli, uczących w danej klasie, określić i poznać mocne strony każdego ucznia, a następnie na bieżąco uwzględnić je w pracy dydaktycznej i wychowawczej z młodzieżą.

Tego rodzaju oddziaływania nauczycieli pozwalają uczniom uwierzyć w swoje możliwości oraz dają szansę odniesienia sukcesu. Adekwatne budowanie obrazu samego siebie oraz przez nauczycieli i rówieśników z klasy, spodziewamy się, że przyczyni się do poprawienia atmosfery w zespole klasowym, kreatywności, aktywności, a uczniowie będą odnosili się do siebie z szacunkiem i uznaniem. Zyska nie tylko szkoła, ale i rodzice, którym łatwiej będzie mobilizować dzieci do pracy.

2. Osoba odpowiedzialna za przygotowanie sprawozdania - szef zespołu zadaniowego, oraz członkowie zespołu zadaniowego (imiona i nazwiska szefa i członków zespołu zadaniowego)

Elżbieta Górecka – szef zespołu

Członkowie:

Dorota Maros

Eliza Łaskarzewska

Katarzyna Skórkiewicz

Wojciech Nalberski

Artur Kaleta

Adam Michalczyk

3. Co wynikało z ankiety "Jaka jest nasza szkoła"?

Przygotowując się do planowania działań w zakresie zadania 5B wzięliśmy pod uwagę wyniki ankiety „Jaka jest nasza szkoła” punkt 9 - „Pomóc uwierzyć we własne siły”. Ankieta przeprowadzona była wśród uczniów, nauczycieli i rodziców. Z ankiety wynikało, że wg nauczycieli uczniowie są chwaleni, doceniani i mają szansę poprawy, czyli tak jak A, podobnie do A, raczej podobnie do A niż do B odpowiedziało 85% nauczycieli, 13%, że sytuacja jest raczej podobna do B niż do A, 2% podobna do B. Uczniowie natomiast w 34% uznali, że szkoła jest taka jak A, bądź podobna do A i raczej podobna do A niż do B, 38% uważa, że raczej podobna do B, 24% uznaje, że taka jak B, a 4% trudno było powiedzieć. Rodzice w 50% uważali, że uczniowie są chwaleni, doceniani i mają możliwość poprawy, w 16%, że sytuacja jest raczej podobna do B niż do A, w 26% podobna do B i taka jak B, a 8% trudno było powiedzieć. Analizując powyższe wyniki ankiety doszliśmy do wniosku, że zadanie zostało przez nas trafnie wybrane. Ponad połowa ankietowanych uczniów czuje się niedoceniana, rzadko chwalona, często krytykowana i ośmieszana. Również rodzice nie postrzegają pracy szkoły pozytywnie. Zapewne chcieliby, aby ich dziecko było chwalone, a tak nie zawsze się dzieje. Stąd wytyczne, aby zostały określone i poznane przez wychowawców i cały zespół nauczycieli uczących w danej klasie mocne strony każdego ucznia, a następnie na bieżąco uwzględniane w pracy dydaktycznej i wychowawczej z młodzieżą.

4. Jak stworzyliśmy zestawienie "Mocne strony naszych uczniów"?

Na zebraniu naszego zespołu zadaniowego dyskutowaliśmy nad określeniem i wyborem działań, które umożliwią stworzenie zestawienia „Mocnych stron naszych uczniów”. Przed ostatecznym podjęciem decyzji, co do określonych działań uwzględniliśmy wyniki ankiety „Jaka jest nasza szkoła” oraz kompetencje i umiejętności wychowawców. W ramach realizacji zadania przeprowadzono następujące działania:

- zespół zadaniowy opracował cztery zestawy scenariuszy zajęć na cały cykl, które pozwalają znaleźć mocne strony każdego ucznia. W każdym zestawie znajduje się po kilkanaście ćwiczeń, gier, zabaw psychoedukacyjnych na ten temat. Zostały one uporządkowane we właściwej kolejności odpowiadającej etapowi samopoznania ucznia i budowania jego mocnych stron. Cały pakiet scenariuszy poprzedzony został psychotestem: „Czy wiesz jaki jesteś”, który dał wyjściową charakterystykę oraz obraz słabych stron, urazów każdego ucznia, których korektę w trakcie trwania zajęć mieli przeprowadzić wychowawcy;
- zadanie 5B w ramach zasady 5 było realizowane we wszystkich klasach, przede wszystkim na godzinach do dyspozycji wychowawców. Wychowawca miał możliwość wyboru dowolnego zestawu ćwiczeń, dostosowując do swoich możliwości realizację tego zadania, poziomu klasy, deficytów uczniów, warunków i form realizacji np. w terenie na wycieczce. Nauczyciel przeprowadzający zajęcia po wyborze określonego zestawu zadań był zobowiązany do ich realizacji według zaproponowanej przez nas kolejności;
- po każdorazowym przeprowadzeniu zajęć nauczyciel sporządzał notatki zawierające informacje o ujawnionych przez uczniów indywidualnych postaw ujawniających jego mocne i słabe strony. Informacje zawarte w notatkach sukcesywnie budowały obraz ucznia. Wychowawca na bieżąco dzielił się wnioskami z innymi nauczycielami uczącymi w danej klasie na posiedzeniach „Klasowych zespołów nauczycieli”. Dzięki temu pierwsze wyniki pracy psychokorekcyjnej nad uczniami były uwzględniane na zajęciach dydaktycznych z każdego przedmiotu;
- sporządzane przez nauczycieli notatki po każdych zajęciach, posłużyły im do zredagowania końcowego sprawozdania z realizacji zadania 5B w swojej klasie dla zespołu koordynującego realizację zasady 5;
- z kolei zespół zadaniowy na podstawie sprawozdań wychowawców dokonał analizy i pisemnego opracowania wniosków końcowych, podsumowujących realizację naszej zasady. Zostały one zaprezentowane na posiedzeniu Rady Pedagogicznej i klasowych zebraniach z rodzicami.

5. Jakie mocne strony odkryliśmy u naszych trudnych uczniów?

Dokonanie korekty zachowań naszych trudnych uczniów nie było łatwe, wymagało dużej determinacji i cierpliwości nauczycieli oraz wspólnej pracy całego zespołu klasowego pod kierunkiem wychowawcy.

Przykład I

Drugoroczny uczeń klasy drugiej - sprawiający problemy dydaktyczno-wychowawcze, bardzo niechętnie realizujący obowiązek szkolny (bardzo niska frekwencja), odmawiający wykonywania obowiązków i podstawowych zadań wyznaczonych przez nauczycieli, nie wchodzący w bliskie relacje z rówieśnikami, o typowej postawie wycofującej się. Po wcześniejszych określonych działaniach wychowawcy (po wizytach domowych, indywidualnych rozmowach z tym uczniem oraz pogadankach z pozostałymi wychowankami w klasie) udało się nakłonić chłopca do wzięcia udziału w dramie na lekcji języka polskiego na podstawie „Dziadów” A. Mickiewicza. Uczeń umiał sam wykonać kostium i nauczyć się krótkiej sekwencji na pamięć. Z powierzonego zadania wywiązał się znakomicie. Zachwycił kolegów i koleżanki; ujawnił dotychczas nikomu nieznany talent aktorski i zdolności plastyczne. Szczerym aplauzem rówieśników został bardzo pozytywnie wzmocniony. Poprawiły się znacznie relacje z rówieśnikami i z większą chęcią zaczął uczęszczać do szkoły i wywiązywać się z obowiązków uczniowskich.

Przykład II

Drugoroczny uczeń klasy trzeciej - chętnie przebywający na terenie szkoły, ale nie na zajęciach lekcyjnych, z łatwością nawiązujący kontakty z grupą rówieśniczą, której przewodzi. Na nielicznych lekcjach, w których bierze udział próbuje na siebie zwrócić uwagę innych, nawet doprowadzając tym do zdezorganizowania przebiegu lekcji, nieustannie poszukuje dowartościowania i akceptacji. Mimo iż chłopiec uczęszcza do szkoły muzycznej i posiada określone predyspozycje, to jednak z braku jego subordynacji, nie były mu powierzane przez nauczycieli odpowiedzialne, wykraczające poza obowiązki lekcyjne zadania. Nieoczekiwana i szczególnie sytuacja sprawiła, że uczniowi powierzono opiekę nad sprzętem muzycznym oraz poproszono o

obsługiwanie magnetofonu podczas akademii z okazji 3 Maja. Chłopiec poczuł się wyjątkowo dowartościowany, pozytywnie wzmocniony. Wywiązał się odpowiedzialnie, sam zwrócił się z prośbą do nauczyciela o zaangażowanie do kolejnych tego typu imprez. Zaczął częściej i chętniej bywać na lekcjach, stosował się do zaleceń nauczycieli, a każda choćby najmniejsza pochwała powodowała pozytywną aktywność na lekcjach.

6. A jak sami uczniowie szukali mocnych stron własnych oraz swoich koleżanek i kolegów?

O sposobach i metodach szukania pod kierunkiem nauczyciela własnych mocnych stron ucznia oraz swoich koleżanek i kolegów napisaliśmy częściowo już w punkcie 4 i 5 tego sprawozdania. Odkrywanie swoich mocnych stron budziło wśród uczniów bardzo dużo emocji, zaś od nauczyciela wymagało wyjątkowej uwagi, czujności, natychmiastowych reakcji, taktu i opanowania. Uczniowie swoje postawy modelowali przede wszystkim na godzinach do dyspozycji wychowawcy, a wyniki gier, zabaw, ćwiczeń psychoedukacyjnych i psychokorekcyjnych były ujmowane w pisemne wnioski i spostrzeżenia, a następnie dyskutowane przez wychowawcę z innymi nauczycielami uczącymi w danej klasie. Krótko omówimy teraz przykładowe ćwiczenia z naszych zestawów scenariuszy, dzięki którym sami uczniowie szukali mocnych stron własnych i innych rówieśników. Np.:

- 1) **„Moje mocne strony”**: kolejne osoby z klasy przedstawiały pantomimicznie swoje mocne strony; grupa odgadywała, a osoba pokazująca odpowiadała i poszerzała te informacje;
- 2) **„Jestem niepowtarzalny”**: uczeń otrzymał kartkę, na której miał za zadanie jak najlepiej siebie scharakteryzować. Uczniowie przede wszystkim mieli wymieniać cechy osobowości, talenty, zdolności, własne pomysły na życie. Następnie nauczyciel zebrał kartki i głośno je odczytywał, a uczniowie zgadywali o kogo chodzi. Odgadujący mogli jeszcze uzupełniać opis. W ten sposób dopełniali pozytywny portret kolegi czy koleżanki. Gdy uczeń oddawał czystą kartkę, wówczas cały zespół klasowy „tworzył pozytywny obraz” kolegi czy koleżanki. Efektem stała się duża satysfakcja wszystkich uczniów (opisywanych i opisujących);
- 3) **„Zwierzaczki”**: każdy uczeń miał wybrać swoją jedną mocną stronę i wyszukać zwierzę mogące ją symbolizować (np. odwaga – lew). Uczniowie kolejno mówili nazwę wybranego zwierzęcia, a pozostali zgadywali, jakie koledzy mają mocne strony;
- 4) **„Herby”**: uczniowie na dużej kartce papieru rysowali swoje herby. Dzielili swój herb na 4 części. W 1 części przedstawiali coś, w czym są bardzo dobrzy, w 2 coś, w czym chcą być lepsi, w 3 przedstawiali jedną z naczelnych wartości swojego życia, w 4 wpisywali cztery słowa, które chcieliby usłyszeć od innych o sobie. Wypracowane herby ozdobiły sale lekcyjne, a uczniowie mogli o nich dyskutować. Tego typu ćwiczenia cieszyły się żywym zainteresowaniem młodzieży. Uzasadniali oni także potrzebę rozwijania mocnych stron w sobie wskazując, że to ułatwi ich start życiowy, gdyż życie wymusza umiejętności autoprezentacji z jak najlepszej strony.

7. Mocne strony w samoocenie naszych uczniów

Mówienie o swoich możliwościach i sukcesach uznawane jest w naszej kulturze za coś niewłaściwego, wstydliwego, w wyniku czego nie potrafimy spostrzegać siebie i myśleć o sobie i innych w kategoriach posiadanych możliwości i szans. Postawa ta odbiera możliwości radzenia sobie w sytuacjach trudnych, zmniejsza otwartość w kontaktach z innymi. Wychowawcy w czasie przeprowadzanych zajęć także dostrzegali u uczniów pewne trudności w śmiałym, pewnym siebie, głośnym na forum klasy wypowiedzianiu się na temat własnych mocnych stron. Potrzebowali czasu by oswoić się i nauczyć pozytywnie myśleć i mówić o sobie. Na początku cyklu zajęć zdecydowanie łatwiej było uczniom wypowiadać się w formie pisemnej. Uczniowie udzielali pisemnych rozbudowanych odpowiedzi na pytania zawarte w temacie: „Co cenię, co lubię, co podoba mi się w moim wyglądzie?”. Oto fragmenty wybranych pisemnych wypowiedzi.

Przykład 1: (...) Lubię w sobie to, że zawsze potrafię wybrnąć z jakiejś trudnej sytuacji bez większych konsekwencji (...) Cenię w sobie upór w bronieniu własnych racji; wyrozumiałość, towarzyskość (...) W moim wyglądzie podoba mi się kolor oczu i włosów. Joanna kl. I

Przykład 2: (...) Lubię w sobie odwagę (...), poczucie humoru i to, że trudno wyprowadzić mnie z równowagi (...) Cenię w sobie to, że nie jestem uległa oraz to, że uparcie dążę do celu (...) Podobają mi się moje brwi i rzęsy, bo są bardzo ciemne. Magdalena kl. I

Przykład 3: (...) Lubię w sobie to, że z łatwością nawiązuję kontakty z rówieśnikami (...) Cenię to, że jestem odważnym harcerzem (...) Podobają mi się moje dłonie, uszy i oczy. Łukasz kl. I

8. Jak w pracy dydaktycznej uwzględniliśmy poznane w trakcie zadania mocne strony swoich uczniów?

O konkretnych sposobach i formach wykorzystywania poznanych mocnych stron swoich uczniów w pracy dydaktyczno – wychowawczej pisaliśmy już w punkcie 5 tego sprawozdania. Oto kilka jeszcze innych przykładów ich konkretnego wykorzystania.

Wielu uczniów wskazało jako swoją mocną stronę pogłębianie znajomości języków obcych. Nauczyciele języków obcych zaangażowali ich do opracowywania materiałów w wersji obcojęzycznej na temat naszego gimnazjum i miasta. Działania te mają na celu nawiązanie współpracy ze szkołami z Włoch i Hiszpanii w ramach programu SOCRATES – Comenius. Uzdolnieni muzycznie i tanecznie uczniowie klasy III i II byli wykonawcami w koncercie charytatywnym na rzecz osób chorych na stwardnienie rozsiane, zorganizowanym przez dwie nauczycielki naszej szkoły. Zdolności artystyczne uczniów są wykorzystywane na różnych lekcjach, przede wszystkim na języku polskim do prezentacji dramy, czytania utworów literackich; ponadto uczniowie ci przygotowują akademie okazjonalne, a w chwili bieżącej trzecioklasiści ćwiczą na Bal Gimnazjalistów układ poloneza, a „plastycy” wykonują dekorację. Dzięki odkryciu mocnych stron w zakresie umiejętności literackich zaangażowano wielu nowych uczniów do redagowania gazetki szkolnej „Ploteczki z Ósemeczki”. Ponadto poznane mocne strony uczniów jednej z klas II uwzględnione zostały w akcji rozwijającej przedsiębiorczość uczniów, do której przystąpiła nasza szkoła – „Pakiet wrześniowy”.

9. Jak pracowaliśmy?

Wyboru zadania dokonaliśmy na pierwszym posiedzeniu zespołu zadaniowego po uprzednim indywidualnym zapoznaniu się ze szczegółami akcji i treścią zadań w ramach naszej zasady. W czasie pierwszego spotkania zespołu zadaniowego określiliśmy zakres działania i sposoby pracy poszczególnych członków zespołu nad realizacją zadania. Do momentu opracowania zestawów scenariuszy na cykl zajęć i przekazania ich wychowawcom spotykaliśmy się regularnie (raz w tygodniu). Zespół zadaniowy na bieżąco w miarę potrzeb był w kontakcie ze wszystkimi wychowawcami, służąc radą i wskazówkami w trakcie realizacji przez nich zajęć w swoich klasach. Po ich zakończeniu wychowawcy złożyli sprawozdania do zespołu zadaniowego. Realizacja zadania przebiegała sprawnie, a planowane efekty zostały osiągnięte. O innych szczegółach pracy naszego zespołu zadaniowego napisaliśmy w punkcie 1.

10. W jakiej fazie realizacji zadania jesteśmy? Co planujemy?

10.a. Czy zakończyliśmy realizację zadania?

Tak

11. Jaki był (jeśli był) udział uczniów w przygotowaniu i realizacji zadania?

Uczniowie jako podmiot naszego działania brali udział przede wszystkim w realizacji zadania. Jednak przed przystąpieniem do jego realizacji uczniowie zostali poinformowani o jego celu oraz wytłumaczono im na czym ono polega. Wypełnili ankietę „Jaka jest nasza szkoła”. Planowaniem i przygotowaniem zajęli się sami nauczyciele. W realizacji zadania uczniowie uczestniczyli bardzo chętnie, z dużym zaangażowaniem. Dotychczas nie mieli okazji do wykonywania zadań psychoedukacyjnych i psychokorekcyjnych. Z wielkim wysiłkiem i radością budowali pozytywny obraz własnej osobowości i zestawienie mocnych stron.

12. A jaki był (jeśli był) udział rodziców uczniów w przygotowaniu i realizacji zadania?

Rodzice nie brali bezpośredniego udziału w realizacji zadania. Na zebraniach klasowych zostali zapoznani z ideą akcji „Szkoła z klasą”; wypełnili ankietę „Jaka jest nasza szkoła”. Na zebraniach końcoworocznych zapoznani zostali z wnioskami wynikającymi z realizacji zadania.

13. Co najważniejszego wydarzyło się w trakcie realizacji zadania? Czego my, nauczyciele, dowiedzieliśmy się o szkole, uczniach, procesie nauczania?

Nasz zespół zadaniowy na bieżąco zbierał opinie nauczycieli i uczniów dotyczące pracy nad zadaniem 5. Uznaliśmy, że bardzo ważnym momentem w tym roku szkolnym w pracy naszego gimnazjum było zaangażowanie wszystkich nauczycieli i uczniów nad wspólnym zadaniem. Dzięki temu mogliśmy się lepiej poznać i doskonalić umiejętności współpracy. Realizacja tego zadania utwierdziła nas w przekonaniu, że niezbędnym i nieocenionym elementem w procesie dydaktyczno – wychowawczym jest dobre poznanie uczniów. Jednak stwierdziliśmy, że odkrywanie mocnych stron przez samych uczniów jak i nauczycieli nie jest łatwe. Ponadto daliśmy uczniom szansę odniesienia „sukcesu”. W sobie przełamaliśmy stereotypowe myślenie o uczniach, dzieląc ich na: dobrych i złych.

14. Jakie wnioski z realizacji zadania płyną dla dalszej pracy szkoły?

Uznaliśmy, że:

- dobrze byłoby we wszystkie szkolne przedsięwzięcia włączać wszystkich uczniów, by mieli stworzone możliwości wykazania się mocnymi stronami;
- poznawanie uczniów i ich mocnych stron powinno mieć miejsce w szkole i ich środowisku rodzinnym;
- nauczyciele powinni uwrażliwić rodziców na konieczność odkrywania i wykorzystywania mocnych stron swoich dzieci;
- praca nad budowaniem pozytywnego obrazu osobowości uczniów jest trudnym procesem, zatem należy tego typu zadania uwzględnić w perspektywnym planie dydaktyczno – wychowawczym szkoły.